

654
Г 97

Л. В. Гуцаленко
У. О. Марчук
Л. В. Мельянкova

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Навчальний посібник

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Л. В. Гуцаленко, У. О. Марчук, Л. В. Мельянкова

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2021

УДК 656.073.5:657.6(075.8)

Г-97

*Рекомендовано Вченою радою
Національного університету біоресурсів і природокористування України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(протокол №2 від 25 вересня 2019)*

Рецензенти:

Бондаренко В. М. – доктор економічних наук, професор, декан факультету обліково-фінансового факультету Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету;

Дерій В. А. – доктор економічних наук, професор кафедри обліку та оподаткування підприємницької діяльності. Тернопільського національного економічного університету;

Лазаришина І. Д. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу Національного університету біоресурсів і природокористування України

Гуцаленко Л. В., Марчук У. О., Мельникова Л. В.

Г-97 Облік і звітність суб'єктів малого бізнесу: навчальний посібник / Л. В. Гуцаленко, У. О. Марчук, Л. В. Мельникова. – Київ: «Центр учбової літератури», 2021. – 390 с.

ISBN 978-611-01-1663-3

У навчальному посібнику послідовно викладено теоретичні, методологічні та практичні аспекти обліку та звітності суб'єктів малого бізнесу України. Акцентовано увагу на загальних положеннях організації діяльності та системи обліку суб'єктів малого бізнесу, а також на формуванні фінансової та інших видів звітності і особливостях оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Навчальний матеріал доповнюється рисунками і таблицями, запитаннями для самоперевірки, глосарієм.

Посібник розрахований на керівників підприємств, організацій, установ різних форм власності, бухгалтерів, студентів та викладачів вищих навчальних закладів.

УДК 656.073.5:657.6(075.8)

ISBN 978-611-01-1663-3

© Гуцаленко Л. В., Марчук У. О., Мельникова Л. В., 2021.
© Видавництво «Центр учбової літератури», 2021.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
ЧАСТИНА 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ.....	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ.....	5
Термінологічний словник.....	5
1.1. Становлення та розвиток підприємств малого бізнесу.....	6
1.2. Світовий досвід діяльності суб'єктів малого бізнесу.....	13
1.3. Характеристика та функції суб'єктів малого підприємництва.....	16
1.4. Порядок державної реєстрації суб'єктів малого бізнесу.....	19
1.5. Формування облікової політики суб'єктів малого бізнесу.....	28
1.6. Організація бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу.....	36
1.7. Застосування плану рахунків бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу.....	44
<i>Питання для обговорення та самоперевірки.....</i>	<i>50</i>
<i>Тести для перевірки знань.....</i>	<i>51</i>
<i>Завдання для закріплення матеріалу.....</i>	<i>52</i>
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ АКТИВІВ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	53
Термінологічний словник.....	53
2.1. Облік основних засобів. Облік ремонту основних засобів. Облік оренди основних засобів. Методи нарахування і облік амортизації основних засобів.....	54
2.2. Облік нематеріальних активів.....	63
2.3. Облік грошових коштів.....	67
2.4. Облік розрахунків з дебіторами.....	76
2.5. Облік виробничих запасів. Облік готової продукції. Облік товарів.....	79
2.6. Облік витрат майбутніх періодів.....	88
2.7. Облік необоротних активів та групи вибуття.....	91
<i>Питання для обговорення та самоперевірки.....</i>	<i>93</i>
<i>Тести для перевірки знань.....</i>	<i>94</i>
<i>Завдання для закріплення матеріалу.....</i>	<i>95</i>
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ.....	96
Термінологічний словник.....	96

3.1. Облік зареєстрованого (пайового) капіталу.....	97
3.2. Облік додаткового капіталу.....	101
3.3. Облік резервного капіталу.....	104
3.4. Облік нерозподілених прибутків (непокритих збитків).....	105
3.5. Облік неоплаченого та вилученого капіталу.....	107
<i>Питання для обговорення та самоперевірки.....</i>	110
<i>Тести для перевірки знань.....</i>	111
<i>Завдання для закріплення матеріалу.....</i>	112

РОЗДІЛ 4 ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ І ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ.....	113
<i>Термінологічний словник.....</i>	113
4.1. Облік довгострокових зобов'язань.....	114
4.2. Облік розрахунків за податками та обов'язковими платежами.....	117
4.3. Облік розрахунків з оплати праці.....	121
4.4. Облік розрахунків за страхуванням.....	126
4.5. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками. Облік розрахунків з учасниками. Облік розрахунків за іншими операціями.....	133
4.6. Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів.....	137
4.7. Облік доходів майбутніх періодів.....	140
<i>Питання для обговорення та самоперевірки.....</i>	142
<i>Тести для перевірки знань.....</i>	143
<i>Завдання для закріплення матеріалу.....</i>	145

РОЗДІЛ 5 ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА

ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	146
<i>Термінологічний словник.....</i>	146
5.1. Визнання та оцінка доходів, витрат діяльності та фінансових результатів суб'єкта малого підприємництва – юридичної особи.....	147
5.2. Особливості побудови обліку доходів, витрат діяльності у суб'єктів малого підприємництва.....	155
5.3. Облік витрат за елементами.....	169
5.4. Особливості побудови обліку фінансових результатів на суб'єктах малого підприємництва. Синтетичний і аналітичний облік фінансових результатів.....	182
<i>Питання для обговорення та самоперевірки.....</i>	191
<i>Тести для перевірки знань.....</i>	192
<i>Завдання для закріплення матеріалу.....</i>	194

ЧАСТИНА 2 ЗВІТНІСТЬ ТА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ	195
РОЗДІЛ 6. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	195
<i>Термінологічний словник</i>	195
6.1. Сутність, значення та класифікаційні ознаки звітності.....	196
6.2. Призначення балансу (ф. 1-м, ф. 1-мс) – елементи та методика складання	202
6.3. Формування звіту про фінансові результати (ф. № 2-м, ф.2-мс) суб'єктів малого підприємництва.....	212
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	217
<i>Тести для перевірки знань</i>	217
<i>Завдання для закріплення матеріалу</i>	219
РОЗДІЛ 7 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ТА СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА ЄДИНИМ ПОДАТКОМ	220
<i>Термінологічний словник</i>	220
7.2. Обмеження перебування на єдиному податку.....	226
7.3. Порядок обрання (переходу) на спрощену систему оподаткування, або відмови від спрощеної системи оподаткування.....	231
7.4. Порядок реєстрації та анулювання свідоцтва платника єдиного податку	237
7.5. Склад статистичної звітності суб'єктів малого бізнесу.....	239
7.6. Призначення та методика складання державних статистичних спостережень з праці.....	244
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	246
<i>Тести для перевірки знань</i>	247
<i>Завдання для закріплення матеріалу</i>	248
РОЗДІЛ 8 ЗВІТНІСТЬ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	249
<i>Термінологічний словник</i>	249
8.1. Сутність та платники податку на додану вартість.....	249
8.2. Об'єкт, база оподаткування, ставки та пільги і податку на додану вартість.....	254
8.3. Податкове зобов'язання та податковий кредит з ПДВ або Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету.....	261
8.4. Податкова декларація з податку на додану вартість: порядок складання та терміни подання.....	266

<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	269
<i>Тести для перевірки знань</i>	270
<i>Завдання для закріплення матеріалу</i>	271
РОЗДІЛ 9 ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ ТА ПОДАТКОМ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	272
<i>Термінологічний словник</i>	272
9.1. Платники єдиного соціального внеску.....	273
9.2. Порядок обчислення та сплати єдиного соціального внеску.....	274
9.3. Строки та форма подання звіту з єдиного соціального внеску.....	276
9.4. Особливості нарахування та сплати податку з доходів фізичних осіб	279
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	283
<i>Тести для перевірки знань</i>	283
<i>Завдання для закріплення матеріалу</i>	285
РОЗДІЛ 10 ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО БІЗНЕСУ – ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	286
<i>Термінологічний словник</i>	286
10.1. Організація обліку витрат і доходів фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності платника єдиного податку.....	287
10.2. Особливості документування доходів та витрат суб'єктом малого бізнесу фізичною особою (платником єдиного податку).....	298
10.3. Розміри єдиного податку та порядок його сплати. Порядок складання і подання звітності з єдиного податку фізичною особою.....	308
10.4. Облік доходів і витрат фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності, що знаходиться на загальній системі оподаткування.....	317
10.5. Порядок складання і подання декларації про доходи фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності, що знаходиться на загальній системі оподаткування.....	321
10.6. Порядок сплати податку з доходів фізичних осіб суб'єктом підприємницької діяльності, що знаходиться на загальній системі оподаткування.....	325
<i>Питання для обговорення та самоперевірки</i>	328
<i>Тести для перевірки знань</i>	328
<i>Завдання для закріплення матеріалу</i>	330
ГЛОСАРІЙ.....	331
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	343
ДОДАТКИ.....	351